
Лектор курсу
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка курсу в eLearn

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ **«Ветеринарна клінічна біохімія»**

Ступінь вищої освіти - Магістр
Спеціальність 211 Ветеринарна медицина
Освітня програма «Ветеринарна медицина»
Рік навчання 4, семестр 7
Форма навчання денна, повний термін навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4
Мова викладання – українська

Грищенко В.А., професор кафедри біохімії і фізіології тварин ім. акад. М.Ф. Гулого

viktoriya_004@ukr.net

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=501>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Ветеринарна клінічна біохімія» є обов'язковим компонентом освітньої програми «Ветеринарна медицина». Вона дає студентам розуміння зв'язку аномальних лабораторних даних зі специфічними дисфункціями органу; діагностику та прогностичне значення лабораторних тестів; володіння технікою правильного відбору зразків та інтерпретацію результатів для гематологічної та клінічної хімічної оцінки.

Вивчення дисципліни «Ветеринарна клінічна біохімія» забезпечує опанування таких загальних компетентностей, як знання та розуміння предметної області, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Вивчення дисципліни «Ветеринарна клінічна біохімія» забезпечує опанування таких фахових компетентностей, як здатність використовувати сучасні знання про закономірності клінічної біохімії в клінічній діагностиці різних видів тварин; володіти сучасними інструментами, приладами та іншим обладнанням з метою діагностики хвороб і лікування тварин; здатність здійснювати клінічні та лабораторні дослідження тварин і проб біологічного матеріалу з метою прижиттєвої та посмертної діагностики хвороб; здатність використовувати знання і практичні навички для профілактики незаразних та заразних хвороб і лікування тварин; здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці у галузі ветеринарної медицини; вміти здійснювати прогноз щодо стану здоров'я тварин.

НАБУТТЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
3. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
4. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

1. Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.
2. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.
3. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.
4. Здатність організувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
5. Здатність здійснювати маркетинг і менеджмент ветеринарних засобів і послуг у ветеринарній медицині.

програмні результати

1. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
2. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
7 семестр				
Модуль 1 Загальна ветеринарна клінічна біохімія				
Тема 1. Об'єкти та методи дослідження у «Ветеринарній клінічній біохімії».	2/2	<i>Знати:</i> методи одержання та підготовки до дослідження крові, сечі, слини, вмісту рубця, травних соків, жовчі,	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та повнотекстовою лекцією в	4

		<p>ліквору, синовіальної рідини та інших біологічних рідин організму свійських і сільськогосподарських тварин, фізико-хімічні методи клінічної біохімії та приладну базу; видові, породні та вікові особливості біохімічних показників (крові, сечі, ліквору, травних соків, слини та ін.) у здорових тварин та їх залежність від фізіологічного стану, типу годівлі та продуктивності; інтернаціональну систему одиниць SI (CI) у клінічній лабораторній діагностиці.</p> <p><i>Вміти</i> отримувати плазму та сироватку крові, визначати рН рідин організму.</p> <p><i>Використовувати</i> центрифуги, гомогенізатори, рН-метри, фотоелектроколориметри та інші сучасні лабораторні прилади для проведення лабораторних досліджень тваринного організму.</p>	<p>eLearn).</p> <p>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях – впродовж лабораторного заняття, та самостійно - в eLearn).</p> <p>Виконання самостійної роботи (завдання в eLearn).</p> <p>Підготовка та написання модульної контрольної роботи (описова частина у формі письмової/усної відповіді – на аудиторних заняттях, тестова - в eLearn)</p>	
Тема 2. Лабораторна діагностика порушень обміну білків в організмі тварин при патології внутрішніх органів.	4/4	<p><i>Знати:</i> порушення гомеостазу білків; етіологію виникнення гіпо- і гіперпротеїнемії, диспротеїнемії, парапротеїнемії та протеїнурії; клінічну інтерпретацію результатів</p>	<p>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та повнотекстовою лекцією в eLearn).</p> <p>Виконання та здача</p>	8

		<p>визначення вмісту загального білка і білкових фракцій; значення колоїдно-осадових проб, в діагностиці порушень обміну білків при патології печінки та інших органів; біохімічні методи діагностики патології обміну білків в організмі; методи та клініко-діагностичне значення визначення в крові та сечі компонентів залишкового Нітрогену (сечовини, змінного Нітрогену, сечової кислоти, аміаку, креатину, креатиніну, індикану та ін); азотемії (відносна й абсолютна, продукційна і ретенційна).</p> <p><i>Вміти</i> визначати загальний білок і його фракції крові та небілкові азотисті сполуки в крові та сечі.</p> <p><i>Використовувати</i> центрифуги, фотоелектроколориметри, спектрофотометри та інші сучасні лабораторні прилади для проведення лабораторних досліджень.</p>	<p>лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях – впродовж лабораторного заняття, та самостійно - в eLearn).</p> <p>Виконання самостійної роботи (завдання в eLearn). Підготовка та написання модульної контрольної роботи (описова частина у формі письмової/усної відповіді – на аудиторних заняттях, тестова - в eLearn)</p>	
Тема 3. Лабораторна діагностика порушень обміну вуглеводів в організмі тварин при патології внутрішніх органів.	4/4	<i>Знати:</i> порушення проміжного обміну вуглеводів (синтезу та озщеплення моносахаридів, олігосахаридів, глікогену); порушення глюконеогенезу;	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та повнотекстовою лекцією в eLearn).	13
Тема 4. Лабораторна діагностика порушень обміну ліпідів в	4/4			

організмі тварин при патології внутрішніх органів.		<p>клінічна інтерпретація гіпо- і гіперглікемії, глюкозурії, фруктозурії та галактозурії; порушення обміну гетерополісахаридів; розлади проміжного обміну ліпідів у разі хвороб кишечника, печінки та підшлункової залози; ожиріння. ліпомобілізаційний синдром; жирову інфільтрацію печінки, атеросклероз; кетогенез та його порушення; показники пероксидного окиснення ліпідів та антиоксидантної системи захисту організму; біохімічні методи діагностики порушень обміну вуглеводів і ліпідів.</p> <p><i>Вміти</i> визначати глюкозу та її похідні сполуки, холестерол, кетонові тіла в крові та сечі.</p> <p><i>Використовувати</i> центрифуги, фотоелектроколориметри, спектрофотометри та інші сучасні лабораторні прилади для проведення лабораторних досліджень.</p>	<p>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях – впродовж лабораторного заняття, та самостійно - в eLearn).</p> <p>Виконання самостійної роботи (завдання в eLearn).</p> <p>Підготовка та написання модульної контрольної роботи (описова частина у формі письмової/усної відповіді – на аудиторних заняттях, тестова - в eLearn)</p>	
Модуль 2. Загальна та спеціальна клінічна біохімія				
Тема 5. Клінічна ферментологія. Первинні та вторинні ферментопатії.	2/4	<p><i>Знати:</i> механізми гіперферментемій; різновиди ферментопатій;</p>	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та повнотекстовою лекцією в	11
Тема 6. Ензимодіагностика	2/2	ферментодіагностику і	повнотекстовою лекцією в	

при патології внутрішніх органів тварин.		<p>ферментотерапію; індикаторні ензими та їх роль у діагностиці захворювань різних органів і систем; визначення активності ферментного спектра ензимів (аспартатамінотрансферази, аланінамінотрансферази, лактатдегідрогенази, гамма-глутамілтранспептидази, лужної та кислої фосфатаз, глутаматдегідрогенази, креатинфосфокінази, альфа-амілази, протеїнази, ліпази та ін.); клінічну інтерпретацію одержаних результатів.</p> <p><i>Вміти</i> визначати аспартатамінотрансферазу, аланінамінотрансферазу, гамма-глутамілтранспептидазу в крові.</p> <p><i>Використовувати</i> центрифуги, фотоелектроколориметри, спектрофотометри та інші сучасні лабораторні прилади для проведення лабораторних досліджень.</p>	<p>eLearn).</p> <p>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях – впродовж лабораторного заняття, та самостійно - в eLearn).</p> <p>Виконання самостійної роботи (завдання в eLearn).</p> <p>Підготовка та написання модульної контрольної роботи (описова частина у формі письмової/усної відповіді – на аудиторних заняттях, тестова - в eLearn)</p>	
Тема 7. Клінічна біохімія при патології органів травлення, печінки та підшлункової залози.	2/2	<p><i>Знати:</i> лабораторну діагностику розладів метаболічних процесів під час дистонії передшлунків у жуйних тварин, ацидозі й алкалозі рубця; лабораторну діагностику розладів</p>	<p>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та повнотекстовою лекцією в eLearn).</p> <p>Виконання та здача лабораторної роботи (в</p>	10

		<p>метаболічних процесів при хворобах шлунка і кишечника різних видів тварин; порушення обміну вуглеводів, ліпідів і білків у за патології печінки; біохімію і патобіохімію обміну білірубину в печінці; біохімічні методи діагностики порушень функцій печінки та контролю за її відновленням.</p> <p><i>Вміти</i> визначати загальний і прямий білірубін, вітамін А в сироватці (плазмі) крові.</p> <p><i>Використовувати</i> центрифуги, фотоелектроколориметри, спектрофотометри та інші сучасні лабораторні прилади для проведення лабораторних досліджень.</p>	<p>методичних рекомендаціях – впродовж лабораторного заняття, та самостійно - в eLearn).</p> <p>Виконання самостійної роботи (завдання в eLearn).</p> <p>Підготовка та написання модульної контрольної роботи (описова частина у формі письмової/усної відповіді – на аудиторних заняттях, тестова - в eLearn)</p>	
Тема 8. Біохімія і патобіохімія системи крові у тварин при патології внутрішніх органів.	2/2	<p><i>Знати:</i> порушення обміну гемоглобіну; біохімічні зміни крові під час анемії; механізми згортання крові та патобіохімію згортання крові; порушення системи гемостазу (гіпокоагуляція, гіперкоагуляція і дискоагуляція); порушення метаболізму в міокарді при міокардіодистрофії, міокардиті, перикардиті, ішемічній хворобі серця та інфаркті; Біохімічні</p>	<p>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та повнотекстовою лекцією в eLearn).</p> <p>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях – впродовж лабораторного заняття, та самостійно - в eLearn).</p> <p>Виконання самостійної роботи (завдання в eLearn).</p>	8

		<p>методи діагностики хвороб міокарда.</p> <p><i>Вміти</i> визначати гемоглобін крові та сечі.</p> <p><i>Використовувати</i> центрифуги, фотоелектроколориметри, спектрофотометри та інші сучасні лабораторні прилади та устаткування для проведення лабораторних досліджень.</p>	<p>Підготовка та написання модульної контрольної роботи (описова частина у формі письмової/усної відповіді – на аудиторних заняттях, тестова - в eLearn)</p>	
<p>Тема 9. Дослідження водно-електролітного обміну і кислотно-лужного стану в тварин при патології внутрішніх органів тварин.</p>	2/2	<p><i>Знати:</i> порушення водно-електролітного обміну у разі хвороб внутрішніх органів тварин; різновиди зневоднення організму; причини гіпо- та гіпернатріємії, гіпо- та гіперкаліємії, гіпо- та гіперхлоремії; характеристики кислотно-основного балансу в організмі тварин та механізми їх регуляції; порушення кислотно-основного балансу за хвороб тварин; біохімічні методи діагностики порушень водно-іонного обміну і кислотно-основного балансу в організмі.</p> <p><i>Вміти</i> визначати загальний Фосфор, Кальцій, буферну ємність у крові та кислотно-лужний стан крові та сечі.</p> <p><i>Використовувати</i> центрифуги, фотоелектроколориметри,</p>	<p>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та повнотекстовою лекцією в eLearn).</p> <p>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях – впродовж лабораторного заняття, та самостійно - в eLearn).</p> <p>Виконання самостійної роботи (завдання в eLearn).</p> <p>Підготовка та написання модульної контрольної роботи (описова частина у формі письмової/усної відповіді – на аудиторних заняттях, тестова - в eLearn)</p>	6

		спектрофотометри та інші сучасні лабораторні прилади та устаткування для проведення лабораторних досліджень.		
Тема 10. Лабораторна діагностика при патології органів сечової системи.	4/2	<p><i>Знати:</i> особливості метаболізму в нирках та за патології; показники клубочкової фільтрації та їхнє діагностичне значення; біохімічні методи діагностики у разі патології нирок; зміни хімічного складу сечі за хвороб сечової системи (гломерулонефриті, пієлонефриті, нефротичному синдромі, нефросклерозі, нирковій недостатності, уролітіазі та уроциститі); патологічні компоненти сечі та їхнє діагностичне значення; біохімічні механізми сечокам'яної хвороби.</p> <p><i>Вміти</i> визначати сечовину та креатинін у крові та сечі.</p> <p><i>Використовувати</i> центрифуги, фотоелектроколориметри, спектрофотометри та інші сучасні лабораторні прилади та устаткування для проведення лабораторних досліджень</p>	<p>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та повнотекстовою лекцією в eLearn).</p> <p>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях – впродовж лабораторного заняття, та самостійно - в eLearn).</p> <p>Виконання самостійної роботи (завдання в eLearn).</p> <p>Підготовка та написання модульної контрольної роботи (описова частина у формі письмової/усної відповіді – на аудиторних заняттях, тестова - в eLearn)</p>	7
Тема 11. Біохімічні методи дослідження імунодефіцитного стану	2/2	<p><i>Знати:</i> зміни тимолової та цинк-сульфатної проб за паренхіматозного гепатиту та</p>	<p>Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з презентацією та</p>	3

організму тварин.		<p>цирозу печінки; зміни концентрацій γ-глобулінів у сироватці (плазмі) крові за бактеріальних, вірусних автоімунних та паразитарних інфекціях, холециститі, цирозі печінки, пієлонефриті, гострому поліартриті, сепсисі, гемолітичній жовтяниці; значення гіпогамма-глобулінемії за виснаження імунної системи та причини виникнення агамма-глобулінемії.</p> <p><i>Вміти</i> визначати тимолову, цинк-сульфатну проби, імуноглобуліни крові.</p> <p><i>Використовувати</i> центрифуги, фотоелектроколориметри, спектрофотометри, імунохроматографію та інші сучасні лабораторні прилади та устаткування для проведення лабораторних досліджень</p>	<p>повнотекстовою лекцією в eLearn).</p> <p>Виконання та здача лабораторної роботи (в методичних рекомендаціях – впродовж лабораторного заняття, та самостійно - в eLearn).</p> <p>Виконання самостійної роботи (завдання в eLearn).</p> <p>Підготовка та написання модульної контрольної роботи (описова частина у формі письмової/усної відповіді – на аудиторних заняттях, тестова - в eLearn)</p>	
Всього за семестр		70		
Залік		30		
Всього за курс		100		

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Лабораторні, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни до закінчення вивчення поточного модуля. Порушення термінів здачі без поважної причини надає право викладачу знизити оцінку. Перескладання модульної контрольної роботи відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний)
--	--

	і дозволяється в термін до закінчення наступного модуля.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використання мобільних пристроїв та додаткової літератури під час написання модульних контрольних робіт, заліку та екзамену категорично заборонено
Політика щодо відвідування:	Відвідування лекційних та лабораторних занять є обов'язковим для всіх студентів групи. Запізнення на заняття не допускаються. На лабораторних заняттях обов'язковою вимогою є наявність лабораторного халата. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись згідно з індивідуальним навчальним планом, затвердженим у визначеному порядку. Пропущені лекції, після їх опрацювання здобувачем вищої освіти, відпрацьовуються у вигляді співбесіди з викладачем. Пропущені лабораторні заняття відпрацьовуються студентами в лабораторії кафедри, інформація про відпрацювання вноситься до кафедрального журналу відпрацювання пропущених занять.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Методичне забезпечення

1. Томчук В.А., Грищенко В.А., Цвіліховський В.І. Методичні вказівки для проведення занять з дисципліни “Ветеринарна клінічна біохімія”. К., ВЦ НУБіП України, 2022. – 74 с.
2. Томчук В.А., Грищенко В.А., Цвіліховський В.І. Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни “Ветеринарна клінічна біохімія”. К., ВЦ НУБіП України, 2015. – 101 с.

Рекомендована література

Основна

1. Ветеринарна клінічна біохімія: навч. посіб. / Мельничук Д. О. та ін.; 2-ге вид. перероб і доп. Київ: НУБіП України, 2014. 456 с.
2. Ангельські С., Якубовські З., Домінічак М. Клінічна біохімія /.; пер. з пол. Сопот, 1998. 451 с.
3. Ветеринарна клінічна біохімія / Левченко В. І., та ін. ; 2-ге видання, перероб. та доп. Біла Церква: Аграрна наука, 2019. 416 с.
4. Горячковский А. М. Клиническая биохимия. Одесса: Астропринт, 1998. 608 с.

Допоміжна

1. Клінічна біохімія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. зал. / О. П. Тимошенко, та ін.; 2-ге видання. Київ: ВД «Професіонал», 2005. 288 с.
2. Кононський О. І. Біохімія тварин: підруч. для студ. вищ. навч. зал. / 2-ге вид. К.: Вища шк., 2006. 454 с.
3. Куртяк Б. М., Янович В. Г. Жиророзчинні вітаміни у ветеринарній медицині. Львів: Тріада плюс, 2004. 426 с.
4. Фізіологія тварин / Мазуркевич А. Й. та ін. Вінниця: Нова книга, 2010. 418 с.
5. Мейер Д., Харви Д. Ветеринарная лабораторная медицина. Интерпретация и диагностика / пер. с англ. М.: Софион, 2007. 456 с.